

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขที่รับ 8390
วันที่ 23 ส.ค. 2559
เวลา 14.47 น.

ที่ นร ๐๕๐๓/๓๐๓/๕๓

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง สรุปลผลการพิจารณาเกี่ยวกับรายงานการพิจารณาศึกษาแนวทางการบริหารจัดการปัจจัยการผลิตแบบบูรณาการเพื่อความมั่นคงของภาคเกษตร ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เรียน เลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

อ้างอิง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๑๖๗๙๒ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๑๓๐๕/๔๓๙๕ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ และเอกสารประกอบ

ตามที่แจ้งมติคณะรัฐมนตรี (๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙) รับทราบรายงานการพิจารณาศึกษาแนวทางการบริหารจัดการปัจจัยการผลิตแบบบูรณาการเพื่อความมั่นคงของภาคเกษตร ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลักรับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอแนะดังกล่าว และสรุปลผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอรายงานผลการพิจารณาข้อเสนอแนะเรื่องดังกล่าวมาเพื่อดำเนินการ ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๙ รับทราบรายงานผลการพิจารณาตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และแจ้งให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ส่งรายงานในเรื่องนี้จำนวน ๗๕๐ ชุดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติโดยตรงต่อไปแล้ว

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๕๑ ๕๓ ส.ค. ๒๕๕๙
เวลา ๑๕.๓๐ น.
สำนักเลขาธิการวุฒิสภา

ขอแสดงความนับถือ

(นายอำพน กิตติอำพน)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ
รับที่ ๓๐๓/๒๕๕๙
วันที่ ๒๓ / ๘.ค. / ๕๙
เวลา ๑๕.๓๕ น.

สำนักนิติธรรม

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๖ (ทชธ)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (01623/D/ก)

www.cabinet.thai.gov.go.th

ด่วนที่สุด

ที่ กษ ๑๓๐๕/๒๓๗๕

สำเนาฉบับ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ถนนราชดำเนินนอก กทม. ๑๐๒๐๐

๑ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง สรุปผลการพิจารณาเกี่ยวกับรายงานการพิจารณาศึกษาแนวทางการบริหารจัดการปัจจัยการผลิตแบบบูรณาการเพื่อความมั่นคงของภาคเกษตร ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๑๖๗๙๓ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปผลการพิจารณาและผลการดำเนินงานแนวทางการบริหารจัดการปัจจัยการผลิตแบบบูรณาการเพื่อความมั่นคงของภาคเกษตร

ตามที่อ้างถึง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ซึ่งมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลัก รับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ เรื่องแนวทางการบริหารจัดการปัจจัยการผลิตแบบบูรณาการเพื่อความมั่นคงของภาคการเกษตร ไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอแนะ และสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินงานที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวมแล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ในการนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการประสานและสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการของหน่วยงานต่างๆ เสร็จเรียบร้อยแล้ว (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย) ดังนี้

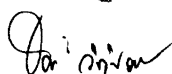
สรุปผลการพิจารณาและผลการดำเนินการแนวทางการบริหารจัดการปัจจัยการผลิตแบบบูรณาการเพื่อความมั่นคงของภาคเกษตร

๑. ด้านดิน/ที่ดิน

๑.๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการดำเนินการคือ ๑) การส่งเสริมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์และวัสดุอินทรีย์ ๒) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) ให้มีการผลิตสินค้าเกษตรตามความเหมาะสมของพื้นที่ รวมทั้งการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยมีข้อเสนอแนะคือ ควรมีข้อบังคับในการใช้และรักษาทรัพยากรดินและมีหน่วยงานกลางจัดทำระบบฐานข้อมูลเชิงพื้นที่

๑.๒ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการแก้ไขปัญหาที่ดินโดยแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) และการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในรูปแบบสหกรณ์ หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม ในลักษณะแปลงรวมโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์

อำนาจถูกตั้ง

(นางธิดารัตน์ วิทิตการ)

เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ

ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจเทคโนโลยีและปัจจัยการผลิต

๒. ด้านน้ำ

๒.๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการดำเนินการคือ ๑) โครงการบูรณาการมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ปี ๒๕๕๘/๕๙ ๒) โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ๓) โครงการแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ในการทำเกษตรกรรม ๔) การบริหารจัดการน้ำแบบยั่งยืน โดยมีข้อเสนอแนะคือ การควบคุมการใช้น้ำของเกษตรกร การจัดทำกฎหมายเพื่อบริหารจัดการน้ำ การควบคุมการอนุรักษ์และแก้ปัญหาทรัพยากรน้ำอย่างมีเอกภาพ รวมทั้งการบูรณาการองค์ความรู้ด้านน้ำและการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่

๒.๒ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการคือ ๑) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรในพื้นที่ประสบภัยแล้งและในพื้นที่นอกเขตชลประทาน ๒) นโยบายเพื่อแก้ปัญหาเรื่องน้ำในเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ (Area base approach)

๒.๓ กระทรวงคมนาคม มีการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง และขาดแคลนน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยขุดลอกและบำรุงรักษาร่องน้ำภายในประเทศ แม่น้ำสายหลักและแม่น้ำสาขา

๓. ด้านปุ๋ยและสารเคมี

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการดำเนินการคือ ๑) การดำเนินงานส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิต ๒) การแก้ไขพระราชบัญญัติปุ๋ย ๓) โครงการประชารัฐเพื่อปัจจัยการผลิตทางการเกษตร โดยการประสานความร่วมมือกับภาคเอกชน ตลอดจนการจัดตั้งร้านจำหน่ายปัจจัยการผลิตคุณภาพ (Q-SHOP)

๔. ด้านพันธุ์ และเมล็ดพันธุ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการดำเนินการคือ ๑) โครงการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ๒) การจัดตั้งกองวิจัยพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืช ๓) การจัดทำแผนการผลิตพันธุ์พืชและเมล็ดพันธุ์

๕. ด้านเครื่องจักรกลการเกษตรและเทคโนโลยีการผลิต

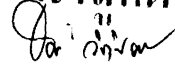
๕.๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการดำเนินการคือ ๑) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตร ๒) โครงการส่งเสริมการให้บริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุน ๓) การถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการปลูกพืชตามนโยบาย เช่น การปลูกพืชไร่น้ำน้อยและการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่

๕.๒ กระทรวงการคลัง มีข้อเสนอแนะในประเด็นการขอยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มแก่เครื่องจักรกลการเกษตรอาจไม่เหมาะสม เนื่องจากภาษีมูลค่าเพิ่มคำนวณได้จากผลต่างระหว่าง “ภาษีขาย” ที่ผู้ประกอบการเรียกเก็บจากผู้ซื้อ กับ “ภาษีซื้อ” ที่ผู้ประกอบการจ่ายเพื่อซื้อวัตถุดิบ ซึ่งในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มหากผู้ประกอบการชำระภาษีซื้อไว้มากกว่าภาษีขาย ผู้ประกอบการก็จะได้รับคืนภาษีที่ชำระไว้เกิน ทั้งนี้ การขอยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มจะทำให้ผู้ผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรไม่สามารถขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มที่เป็นภาษีซื้อได้

๖. ด้านอื่น ๆ

๖.๑ กระทรวงคมนาคม มีการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของไทย พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๘ โดยกำหนดให้มีการคมนาคมขนส่งเพื่อส่งเสริมการเกษตรแบบบูรณาการ และมีโครงข่ายทางหลวงชนบทเชื่อมโยงแหล่งผลิตทางการเกษตรกับภาคอุตสาหกรรม

ฉันทนา เกตุคง

(นางธิดารัตน์ วิทิตวรการ)

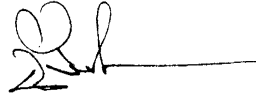
เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ

๖.๒ กระทรวงมหาดไทย มีข้อเสนอแนะ คือ การกำหนดมาตรการต่างๆ ของภาครัฐ ควรมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร และการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

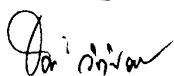

(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
โทร. ๐ ๒๕๗๙ ๘๖๑๕
โทรสาร ๐ ๒๕๗๙ ๓๕๘๙

อำนาจศักดิ์

(นางฉัตรรัตน์ วิทสุวรรณ)

เศรษฐกิจชำนาญการพิเศษ

ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจเทคโนโลยีและปัจจัยการผลิต

Chamin

พิมพ์
ฉบับร่าง พิมพ์.....ทาน.....ตรวจ

สรุปผลการพิจารณาและผลการดำเนินงานแนวทางการบริหารจัดการปัจจัยการผลิตแบบบูรณาการ
เพื่อความมั่นคงของภาคเกษตร

๑. ด้านดิน/ที่ดิน

๑.๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ ดังนี้

๑.๑.๑ ส่งเสริมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์และวัสดุอินทรีย์ จำนวน ๗๐๐,๖๖๕.๓๒ ตัน (๗๗ จังหวัด) แยกเป็นประเภทได้ ดังนี้

๑) ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่

- ๑.๑) ปุ๋ยคอก ๖๒,๑๕๐.๐๐ ตัน พื้นที่ ๒๐,๗๑๖.๖๗ ไร่
- ๑.๒) ปุ๋ยหมัก ๑๗๕,๑๑๓.๓๙ ตัน พื้นที่ ๕๘,๓๗๑.๑๓ ไร่
- ๑.๓) ปุ๋ยพืชสด ๗๙,๒๓๒.๓๘ ตัน พื้นที่ ๔๔,๐๑๗.๙๙ ไร่

๒) วัสดุอินทรีย์ ได้แก่

- ๒.๑) โกลบตอซังข้าว พื้นที่ ๕๒๗,๖๗๕.๕๘ ไร่ ๒๖๓,๘๓๗.๗๙ ตัน
- ๒.๒) โกลบตอซังข้าวโพด พื้นที่ ๒๐,๖๙๖.๙๑ ไร่ ๑๖,๕๕๗.๕๓ ตัน
- ๒.๓) โกลบตอซังสับปรด พื้นที่ ๘๐๒.๐๖ ไร่ ๖๔๑.๖๕ ตัน
- ๒.๔) โกลบตอซังอ้อย พื้นที่ ๑๔,๑๗๔.๕๐ ไร่ ๒๘,๓๔๙.๐๐ ตัน
- ๒.๕) น้ำหมักชีวภาพจากวัตถุดิบ ๗๔,๗๘๓.๕๘ ตัน

คิดเป็นร้อยละ ๒๓๓.๕๖ ของเป้าหมายการผลิตขั้นต่ำ (๓๐๐,๐๐๐ ตัน) รวมประมาณการพื้นที่ ๖๘๖,๔๕๔.๘๔ ไร่ (น้ำหมักชีวภาพ ไม่สามารถประมาณการเป็นพื้นที่ได้ เนื่องจากใช้เสริมการใช้ปุ๋ย)

๑.๑.๒ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) ส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าเกษตรตามความเหมาะสมของพื้นที่ ให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต มีแนวคิดในการปฏิบัติคือ ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ที่มีศักยภาพ (S1 หรือ S2) และปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ โดยมีมาตรการต่าง ๆ คือ

๑) มาตรการการเตรียมความพร้อมและประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ ได้แก่

๑.๑) สร้างการรับรู้ของเกษตรกรในพื้นที่รอบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรือในตำบลที่ตั้งศูนย์ฯ โดยชี้แจงให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) และรู้จักใช้ข้อมูลแผนที่ในพื้นที่ตนเอง

๑.๒) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) ผ่านทาง Facebook หน่วยงาน/วิสาหกิจชุมชน/จดหมายข่าว/เว็บไซต์หน่วยงาน

๒) มาตรการกำหนดเขตพื้นที่เหมาะสมการผลิตสินค้าเกษตร โดยการจัดทำแผนที่เขตความเหมาะสมการผลิตสินค้าเกษตรระดับอำเภอรายชนิดพืช สำหรับการนำไปแสดงที่ศูนย์ฯ เลือกเฉพาะพืชที่สำคัญในพื้นที่นั้น

๓) มาตรการการขับเคลื่อนและส่งเสริมในระดับพื้นที่ โดยจัดอบรม ดูงานความสำเร็จของการปลูกพืชในเขตเหมาะสม (S1 และ S2) ผ่านศูนย์ฯ ที่เป็นต้นแบบที่อยู่ในจังหวัด

๓.๑) การพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยว โดยส่งเสริมให้เกษตรกร ปรับปรุงดินโดยใช้วัสดุปรับปรุงดิน เช่น ปูนมาร์ล และหินปูนบด

๓.๒) การพัฒนาพื้นที่ดินเค็ม ดำเนินการทั่วประเทศ โดยส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด การใช้ไดโลไมท์ และจัดหาเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านดิน/ที่ดิน ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะ ควรมีข้อบังคับในการใช้และรักษาทรัพยากรดินในภาคการเกษตรให้ยั่งยืน

๒. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ข้อคิดเห็น ข้อมูลไม่ทันสมัยและไม่ละเอียด ตรงกับความต้องการการใช้งานของเจ้าหน้าที่ในจังหวัด/อำเภอ

ข้อเสนอแนะ

๑) ควรใช้ปุ๋ยอินทรีย์และวัสดุอินทรีย์เพื่อปรับปรุงโครงสร้างดิน และเพื่อเพิ่มอุดมสมบูรณ์ของดิน

๒) ควรมีระบบฐานข้อมูลเชิงพื้นที่กลางให้แต่ละหน่วยงานสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ต่อ โดยไม่ต้องทำ MOU

๑.๒ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ ดังนี้

ขณะนี้รัฐบาลมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ดินโดยแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ เรื่อง การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล อนุมัติหลักการการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ในลักษณะแปลงรวม โดยมีให้กรรมสิทธิ์ แต่อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นกลุ่มหรือชุมชนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ คทช. กำหนดในรูปแบบสหกรณ์หรือรูปแบบสหกรณ์ หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม โดยการทำงานตามนโยบายดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของแต่ละประเภทที่ดิน กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อกำหนด หรือเงื่อนไขภายใต้ความเห็นของ คทช.

๒. ด้านน้ำ

๒.๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ ดังนี้

๒.๑.๑ โครงการบูรณาการมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ปี ๒๕๕๘/๕๙ ดำเนินการเพื่อบรรเทาผลกระทบจากภัยแล้งให้กับเกษตรกร ให้เกษตรกรมีรายได้ในช่วงฤดูแล้ง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้มีการปรับเปลี่ยนการผลิตให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ด้วย โดยได้ดำเนินการในมาตรการที่ ๑ การส่งเสริมความรู้และสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน และมาตรการ ๔ การเสนอโครงการตามแผนพัฒนาอาชีพเกษตรกรตามความต้องการของชุมชนเพื่อบรรเทาภัยแล้ง ปี ๒๕๕๘/๕๙

๒.๑.๒ โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ได้ดำเนินโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทาน และพื้นที่ส่งระบบน้ำไปไม่ถึง

๑) ดำเนินการขุดสระน้ำขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ในพื้นที่เกษตรกร โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานขุดสระน้ำ ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ

๒) มีการคัดเลือกพื้นที่ขุดสระน้ำ โดยต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดิน หลีกเลี่ยงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัดและพื้นที่ที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม หากขุดไปจะทำให้ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้นาน

๒.๑.๓ โครงการแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ได้ดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำ โดยการจัดการให้น้ำฝนที่ตกลงมาถูกกักเก็บไว้ใช้ประโยชน์ให้กับพืชพรรณและการทำเกษตรกรรม โดยการก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ซึ่งได้แก่ สระเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ การขุดลอกหนองน้ำ คลอง ลำห้วย และฝายต้นน้ำ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปี ๒๕๕๘ ได้ดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ได้ ๘,๑๐๑ แห่ง

๒.๑.๔ นโยบายและมาตรการอื่นๆ ในการบริหารจัดการน้ำแบบยั่งยืน

การกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ ในการบริหารจัดการน้ำ โดยจะวางแผนบริหารจัดการน้ำแบบยั่งยืน เช่น มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำให้สอดคล้องกับสภาพน้ำต้นทุน เพื่อสนับสนุนการใช้น้ำทุกกิจกรรมในพื้นที่ต่างๆ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตามลำดับความสำคัญคือเพื่อการอุปโภค - บริโภค และการประปา เพื่อการรักษาระบบนิเวศน์ทางน้ำ เช่น การผลักต้นน้ำเค็ม การขับไล่ น้ำเสีย เพื่อการเกษตรกรรม และเพื่อการอุตสาหกรรม ตลอดจนมาตรการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน เช่น การขุดลอก อ่างเก็บน้ำ การขุดลอกลำน้ำ และการดำเนินงานโครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านน้ำ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อคิดเห็น การควบคุมการใช้น้ำของเกษตรกรให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำเป็นสิ่งสำคัญ ต้องขับเคลื่อนการดำเนินงานแบบบูรณาการสร้างความเข้าใจให้กับเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

๑) จัดทำกฎหมายแม่บทสำหรับการใช้การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ การควบคุมการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำอย่างมีเอกภาพ

๒) กำหนดเขตโซนนิ่งการเพาะปลูกพืชในพื้นที่ชลประทานให้เหมาะสมกับสถานการณ์น้ำต้นทุน โดยเฉพาะในพื้นที่ ๒๒ จังหวัดลุ่มน้ำเจ้าพระยา

๓) ให้ Single Command ในแต่ละจังหวัดควบคุมการใช้น้ำของเกษตรกรในรูปแบบของคณะกรรมการ

๒. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ข้อคิดเห็น ปัจจุบันเกษตรกรยังขาดต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงการเพาะปลูกพืชจากเดิม

ข้อเสนอแนะ

๑) สร้างการรับรู้สถานการณ์น้ำ และการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพให้กับเกษตรกร
๒) บูรณาการองค์ความรู้ด้านน้ำ และการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีศูนย์กลางองค์ความรู้ในชุมชน เช่น ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.)

๓) การถ่ายทอดประสบการณ์ของเกษตรกรต้นแบบให้เกษตรกรอื่นได้รับรู้และเข้าถึงได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒.๒ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ ดังนี้

๒.๒.๑ เนื่องจากเกษตรกรนอกเขตชลประทานมักพบปัญหาน้ำแล้งซ้ำซาก และขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง จากการศึกษาเกษตรกรไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ในฤดูฝนเนื่องจากสภาพที่ดินเป็นดินทราย และไม่มีบ่อน้ำในที่ดินของตนเอง จึงได้มีการดำเนินการโครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรในพื้นที่ประสบภัยแล้ง ทั้งนี้เพื่อจัดหาแหล่งน้ำบาดาลให้กับเกษตรกรในพื้นที่นอกเขตชลประทานเนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่การเกษตรประมาณ ๑๓๒.๕ ล้านไร่ แบ่งเป็นพื้นที่เกษตรชลประทานประมาณ ๓๗.๕ ล้านไร่ และพื้นที่เกษตรนอกเขตชลประทานประมาณ ๙๕ ล้านไร่ ซึ่งต้องอาศัยน้ำฝนในการเพาะปลูกเพียงอย่างเดียวหรืออาจนำน้ำจากแหล่งน้ำผิวดินตามธรรมชาติ โดยส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำผิวดินที่สามารถนำมาใช้ในช่วงฤดูฝนเท่านั้น ทำให้ในช่วงฤดูแล้งรวมถึงช่วงต้นและปลายฤดูฝนยังคงประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรโดยจัดทำโครงการฯ แบ่งเป็น ๓ รูปแบบ ดังนี้

๑) รูปแบบที่ ๑ คือ การพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรเชิงระบบใช้พลังงานไฟฟ้า พื้นที่ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ไร่ต่อแห่ง สมาชิกต้องไม่น้อยกว่า ๑๐ ราย

๒) รูปแบบที่ ๒ คือ การพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรเชิงเร่งด่วนใช้เครื่องต้นกำลังทางการเกษตรของเกษตรกรขับเคลื่อนเครื่องสูบน้ำแบบเทอร์โบ พื้นที่ไม่น้อยกว่า ๓๐ ไร่ต่อแห่ง สมาชิกต้องไม่น้อยกว่า ๓ ราย

๓) รูปแบบที่ ๓ คือ การพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรเชิงระบบใช้พลังงานแสงอาทิตย์ พื้นที่ไม่น้อยกว่า ๘๐ ไร่ต่อแห่ง สมาชิกต้องไม่น้อยกว่า ๘ ราย

๒.๒.๒ การวางแผนบริหารจัดการแหล่งน้ำในพื้นที่ร่วมกันอย่างเหมาะสม

เนื่องจากการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยมีหน่วยงานในพื้นที่เป็นเจ้าภาพหลัก เพราะจะทราบปัญหาของพื้นที่ตนเองเป็นอย่างดี แต่หน่วยงานเจ้าของพื้นที่จะประสบปัญหาด้านงบประมาณและความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งต้องอาศัยหน่วยงานกลางที่มีงบประมาณและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้การสนับสนุน แต่บางพื้นที่อาจขาดการประสานงานหรือบูรณาการทำงานร่วมกัน ดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายให้ทุกภาคส่วนบูรณาการกันเพื่อแก้ไขปัญหาด้านน้ำในเชิงพื้นที่ (Area base approach) โดยให้มีการจัดทำโครงการและงบประมาณเป็นรายลุ่มน้ำย่อยและลุ่มน้ำสาขา ให้ทุกหน่วยงานทั้งภูมิภาคและส่วนกลางช่วยกันคิดแก้ไขปัญหาในเชิงระบบ ยุทธศาสตร์ระยะ ๒๐ ปี ภายใต้การขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ร่วมกับหน่วยงานอื่นในการบริหารจัดการน้ำ

๒.๒.๓ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรในพื้นที่นอกเขตชลประทาน เนื่องจากเกษตรกรยังขาดการเรียนรู้ในองค์ความรู้หรือเทคโนโลยีในการใช้น้ำอย่างคุ้มค่า ตามความต้องการของพืช ซึ่งการดำเนินโครงการฯ ได้มีการจัดประชุมชี้แจงประชาสัมพันธ์โครงการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ ให้เกษตรกรมีส่วนในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากน้ำบาดาล เกษตรกรเกิดความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรน้ำบาดาล

๒.๒.๔ ปัญหาของการนำน้ำบาดาลมาใช้เพื่อการเกษตรพบว่า

๑) บางพื้นที่ไม่สามารถนำมาใช้ได้เนื่องจากมีความเค็มสูงและจากปริมาณน้ำฝนที่ตกน้อยส่งผลต่อการลดลงของระดับน้ำบาดาลเกษตรกรจึงไม่สามารถสูบน้ำขึ้นมาใช้ได้

๒) บ่อน้ำบาดาลบางแห่งมีแรงดันสูงทำให้เกิดเป็นน้ำพุแต่ยังไม่มีการบริหารจัดการน้ำไปใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

๓) ขาดการบำรุงรักษาระบบสูบน้ำอย่างถูกต้องให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาบ่อน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ประโยชน์จำเป็นต้องอาศัยหลักวิชาการทางอุทกธรณีวิทยาและวิศวกรรมน้ำบาดาลเป็นหลักเนื่องจากประเทศไทยมีสภาพอุทกธรณีวิทยาที่หลากหลายบางแห่งมีชั้นเกลือหินรองรับอยู่ด้านล่าง บางแห่งรองรับด้วยชั้นกรวดทราย บางแห่งมีน้ำบาดาลหลายชั้น ซึ่งการเจาะน้ำบาดาลและออกแบบก่อสร้างบ่อน้ำบาดาลต้องคำนึงถึงสภาพอุทกธรณีวิทยาของพื้นที่เป็นหลัก จึงจะสามารถพัฒนานำน้ำบาดาลที่มีปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมมาใช้ในการเกษตรได้ หากพัฒนาน้ำบาดาลโดยไม่คำนึงถึงสภาพอุทกธรณีวิทยาหรือไม่เข้าใจในสภาพอุทกธรณีวิทยาอาจจะก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อมได้ เช่น น้ำเค็มแพร่กระจายหรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่วนบ่อน้ำบาดาลที่มีแรงดันและน้ำพุ หน่วยงานในท้องถิ่นและส่วนราชการอื่นๆ ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น อาจประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งผลิตน้ำแร่ การปลูกพืชสมุนไพรด้วยน้ำแร่ หรือการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

๒.๓ กระทรวงคมนาคม มีผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ ดังนี้

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำด้านการเกษตร มีการกำหนดแผนการดำเนินการขุดลอกและบำรุงรักษาร่องน้ำภายในประเทศ แม่น้ำสายหลักและแม่น้ำสาขา ระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๘-๒๕๖๐ เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งขาดแคลนน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ และจะได้กำหนดให้มีแผนฯ ในระยะต้น ระยะกลาง และแผนยั่งยืน ต่อไป

๓. ด้านปุ๋ยและสารเคมีเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ การดำเนินงานส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิต ปี ๒๕๕๙ ได้ดำเนินการ

๑) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิต โดยจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดินเพื่อลดต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) จำนวน ๑๗,๔๖๐ ราย และจัดทำแปลงเรียนรู้การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๒) ตรวจวิเคราะห์ดินพร้อมให้คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อให้เหมาะสมกับชนิดพืชและสภาพดินให้แก่เกษตรกรสมาชิก ศดปช. จำนวน ๑๗,๔๖๐ ราย เพื่อสามารถลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ยเคมี โดยในปี ๒๕๕๘ การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวสามารถลดต้นทุนปุ๋ยเคมีลงได้ เฉลี่ยร้อยละ ๒๖.๗

๓) ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศดปช. จำนวน ๘๘๒ ศูนย์ โดยการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ฯ เช่น สนับสนุนแม่ปุ๋ย ชุดอุปกรณ์ตรวจวิเคราะห์ดิน และจัดเวทีสร้างเครือข่าย ศดปช. ระดับจังหวัด เพื่อขยายผลการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตให้สามารถดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๓.๒ เสนอแก้ไขพระราชบัญญัติปุ๋ย โดยเพิ่มค่านิยมของสารปรับปรุงดิน เพื่อให้สามารถควบคุมสารปรับปรุงดิน ควบคุมคุณภาพของสารปรับปรุงดิน ควบคุมการผลิต นำเข้า ส่งออก และจำหน่าย รวมทั้งกำหนดบทลงโทษ

๓.๓ จัดทำโครงการประชารัฐเพื่อปัจจัยการผลิตทางการเกษตร โดย

๑) จัดตั้งเครือข่ายผู้ผลิตปัจจัยการผลิตคุณภาพ

๑.๑) ระดมความคิดเห็นแนวทางความร่วมมือเพื่อเป็นผู้ผลิตปัจจัยการผลิตคุณภาพระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสมาคมการค้าปัจจัยการผลิตเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขร่วมกัน

๑.๒) จัดกิจกรรมประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสมาคมการค้าปัจจัยการผลิต

๑.๓) รับสมัครผู้เข้าร่วมโครงการตามเงื่อนไขที่กำหนด

๑.๔) ตรวจสอบติดตาม ให้คำแนะนำและให้การรับรองการเป็นผู้ผลิตปัจจัยการผลิตคุณภาพ

๑.๕) จัดทำฐานข้อมูลผู้ผลิตปัจจัยการผลิตคุณภาพ เพื่อให้เกษตรกร สหกรณ์ และร้านค้าจำหน่ายปัจจัยการผลิตสามารถสืบค้นได้ง่าย

๒) ดันแบบความร่วมมือด้านปัจจัยการผลิตตามแนวทางภาครัฐในพื้นที่แปลงใหญ่

๒.๑) ประชุมหารือความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิต เพื่อคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการสนับสนุนปัจจัยการผลิตคุณภาพภายใต้โครงการเกษตรแปลงใหญ่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหลัก

๒.๒) กำหนดเงื่อนไขการสนับสนุนปัจจัยการผลิตคุณภาพในแต่ละพื้นที่ ตามที่ภาคเอกชนและสถาบันเกษตรกรที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน

๒.๓) จำหน่าย/สนับสนุนปัจจัยการผลิตคุณภาพให้แก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการ

๒.๔) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้ได้ต้นแบบความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

๒.๕) จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และมอบรางวัลให้กับภาคเอกชนและสถาบันเกษตรกรที่ให้ความร่วมมือ

๓) จัดตลาดนัดปัจจัยการผลิตคุณภาพภาครัฐ

๓.๑) ประชุมหารือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน เพื่อคัดเลือกพื้นที่จัดตลาดนัดปัจจัยการผลิตจากสถานที่ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการจำหน่ายปัจจัยการผลิต

๓.๒) ประสานสถาบันการเงินเพื่อสนับสนุนสินเชื่อให้เกษตรกร

๓.๓) ตลาดนัดปัจจัยการผลิตคุณภาพ การจำหน่ายปัจจัยการผลิต การตรวจสอบคุณภาพปัจจัยการผลิต การให้คำแนะนำในการใช้ปัจจัยการผลิตที่ถูกต้อง และบริการสินเชื่อ

๔) จัดทำกิจกรรมส่งเสริมการตลาดต้นทุนปัจจัยการผลิต

๔.๑) การลดต้นทุนปุ๋ยและสารเคมีเกษตรผ่านสหกรณ์เป้าหมาย โดยการประสานความร่วมมือจากภาคเอกชนผู้ผลิตปุ๋ยและสารเคมีเกษตรที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพเพื่อกำหนดให้กับสหกรณ์ในพื้นที่เป้าหมาย กำหนดให้สหกรณ์ในพื้นที่เป้าหมายจำหน่ายปุ๋ยและสารเคมีเกษตรในราคาตามเงื่อนไขของโครงการ ตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพและมาตรฐานของปัจจัยการผลิตให้เป็นไปตามกฎหมาย

๔.๒) การลดต้นทุนปัจจัยการผลิตของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. (สกต.) โดยประสานความร่วมมือจาก ธ.ก.ส. และภาคเอกชนผู้ผลิตปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและมาตรฐานที่ผ่านการรับรองเข้าร่วมโครงการตามเงื่อนไข

๕) จัดตั้งร้านจำหน่ายปัจจัยการผลิตคุณภาพประชารัฐ

๕.๑) ประสานความร่วมมือจากภาคเอกชนผู้ผลิตปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและมาตรฐานเข้าร่วมโครงการ

๕.๒) กำหนดเงื่อนไขการจำหน่ายปัจจัยการผลิตที่เข้าร่วมโครงการในราคาที่เหมาะสม หรือต่ำกว่าราคาตลาดและจำหน่ายในร้านที่ได้รับการรับรองเป็นร้าน Q-SHOP หรือร้านจำหน่ายปัจจัยการผลิตที่เข้าร่วมโครงการ

๕.๓) จัดทำตราสัญลักษณ์ปัจจัยการผลิตคุณภาพประชารัฐให้กับภาคเอกชนที่เข้าร่วมโครงการ และให้ภาคเอกชนนำตราสัญลักษณ์ติดบนผลิตภัณฑ์ หรือมอบให้ร้านจำหน่ายปัจจัยการผลิตที่เข้าร่วมโครงการติดตั้งให้เห็นเด่นชัด

๕.๔) จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายให้กับภาคเอกชนที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านปุ๋ยและสารเคมีเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อคิดเห็น

๑) การผลิตปุ๋ยเคมีเองภายในประเทศ ในส่วนของธาตุไนโตรเจนจะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนไม่ได้ เนื่องจากปุ๋ยอินทรีย์มีธาตุอาหารพืชอยู่ในปริมาณน้อยไม่สามารถทดแทนปุ๋ยเคมีได้

๒) ควรมีการจัดเก็บ/จัดทำฐานข้อมูลเชิงพื้นที่กลางสำหรับแหล่งขาย แหล่งผลิตและราคา

๒. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ข้อคิดเห็น ควรถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ การใช้อย่างตามความอุดมสมบูรณ์ของดินและความต้องการของพืช โดยการวิเคราะห์ค่าดินก่อนการปลูกพืช หรือก่อนการใส่ปุ๋ย เพื่อลดต้นทุนการใช้อย่างมีประสิทธิภาพในการผลิตของเกษตรกร

๔. ด้านพันธุ์และเมล็ดพันธุ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ ดังนี้

๔.๑) โครงการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดำเนินการเพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์เขตร้อนของเอเชีย เป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ทั้งระบบ ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชที่ได้รับมาตรฐานให้เกษตรกรในประเทศใช้ในการเพาะปลูก และผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางตรวจสอบรับรองมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ในอาเซียน

เป้าหมาย ผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีมาตรฐานเพื่อใช้ในประเทศและการส่งออก โดยมีการจัดตั้งศูนย์ตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ที่มีมาตรฐาน การปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่สนับสนุนการผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ มีระบบฐานข้อมูล องค์ความรู้ด้านเมล็ดพันธุ์พืช การผลิต การตลาด รวมทั้งข้อมูลพื้นฐาน และโครงการวิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืชและเทคโนโลยีเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์พืช ระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยในปี ๒๕๕๙ มีโครงการย่อยประกอบด้วย

๑) โครงการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชรองรับอาเซียน

ดำเนินการเพื่อเป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ทั้งระบบ และผลิตเมล็ดพันธุ์พืชสำหรับปรับเปลี่ยนให้เกษตรกรในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมใช้เมล็ดพันธุ์ดี

ในการเพาะปลูก เป้าหมายผลิตเมล็ดพันธุ์พืชพันธุ์ดี ๑๕๐ ตัน พัฒนาศูนย์ในการผลิตและการรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์ ๑ ศูนย์ ตรวจสอบมาตรฐานเมล็ดพันธุ์เพื่อออกไปรับรอง ๑,๐๐๐ ตัวอย่าง

๒) โครงการศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชตระกูลถั่วชุมชน (ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง)

ดำเนินการเพื่อสร้างศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชตระกูลถั่วคุณภาพดี ๑๙๐ ศูนย์ และถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรด้านการผลิต และการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร ๓,๒๐๐ ราย

๓) โครงการยกระดับการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ดีของสถาบันเกษตรกร

ดำเนินการเพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตเมล็ดพันธุ์ และยกระดับการผลิตเมล็ดพันธุ์ดีคุณภาพของสหกรณ์รวมทั้งกระจายเมล็ดพันธุ์ดี และเร่งรัดเกษตรกรสมาชิกใช้เมล็ดพันธุ์ดีของสหกรณ์อย่างทั่วถึง มีเป้าหมายการผลิต ๓๘,๖๖๗ ตัน และยกระดับสหกรณ์ผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ถั่วเหลือง

๔.๒ โครงการหมู่บ้านเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อเสริมความเข้มแข็ง และความยั่งยืนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดใช้เองและจำหน่ายเป็นรายได้เสริม โดยการเสวนาเกษตรกร การผลิตเมล็ดพันธุ์สายพันธุ์แท้ทำแปลงต้นแบบ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดลูกผสมนครสวรรค์ ๓ การประเมินความพึงพอใจในเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ และการยอมรับพันธุ์ ซึ่งมีการดำเนินการใน ๗ จังหวัด ได้แก่ เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร ตาก นครนายก อุบลราชธานี เลย และพิษณุโลก ขณะนี้อยู่ระหว่างสร้างเครือข่ายเกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๔.๓ จัดตั้งกองวิจัยพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืช ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชให้ครบทุกชั้นพันธุ์ (พันธุ์คัด พันธุ์หลัก พันธุ์ขยาย และพันธุ์จำหน่าย) เพื่อเพิ่มปริมาณเมล็ดพันธุ์พืชไร่/พืชสวนให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร โดยได้ดำเนินการก่อตั้งกองวิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืช (กวม.) ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ โดยเริ่มจากการสำรวจพื้นที่ตั้งหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่เหมาะสมต่อการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชได้รูปแบบการจัดงานเครือข่ายกองวิจัยพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืช ประกอบด้วย ๕ ศูนย์วิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืช (พิษณุโลก เชียงใหม่ ขอนแก่น ปราจีนบุรี และสงขลา) และ ๕ ศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์พืช (ลพบุรี ลำปาง ร้อยเอ็ด เลย และสุราษฎร์ธานี) ซึ่งทั้ง ๑๐ ศูนย์นี้จะร่วมกันดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชในชั้นพันธุ์ขยาย และพันธุ์จำหน่าย มีกลุ่มงานตรวจสอบมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ กลุ่มวิจัยรวมทั้งกลุ่มบริหารธุรกิจเมล็ดพันธุ์ให้ครบวงจร

๔.๔ การผลิตต้นพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชสวน

๑) มีการพิจารณาจัดทำแผนการผลิตทุกปี โดยกำหนดชนิดพืชและจำนวนการผลิต ซึ่งจะสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ มีแผนการผลิตต้นพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชสวนรวม ๖๒ ชนิด

๒) มีการรายงานผลการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์ของพันธุ์พืชจากการจำหน่าย จ่ายแจก ตามแบบฟอร์มที่กำหนดเป็นรายเดือน

๓) มีการผลิตต้นพันธุ์ จะเป็นพันธุ์แนะนำ รวมทั้งพันธุ์พื้นเมืองที่มีความต้องการในท้องถิ่น สำหรับการผลิตพันธุ์พืชผักเป็นสายพันธุ์แท้ ซึ่งเกษตรกรสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์นำไปปลูกได้ในรุ่นต่อไป ทำให้ช่วยลดต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์ได้ นอกจากนี้ ยังมีการฝึกอบรมการขยายพันธุ์ ต้นพันธุ์ และเมล็ดพันธุ์แก่เกษตรกรและผู้สนใจด้วย

๕. ด้านเครื่องจักรกลการเกษตรและเทคโนโลยีการผลิต

๕.๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ ดังนี้

๑) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตรกร เพื่อพัฒนาความรู้ในด้านเทคนิคการใช้และการบำรุงรักษาเครื่องจักรกลเกษตร ตลอดจนสร้างช่างเกษตรประจำท้องถิ่น

สำหรับรองรับการเติบโตอย่างรวดเร็วของการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรของประเทศ และเพื่อพัฒนาศักยภาพธุรกิจการให้บริการเครื่องจักรกลการเกษตรชุมชน ให้มีความพร้อมทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะทางเทคนิค และการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการในพื้นที่ที่มีจำนวนเครื่องจักรกลการเกษตรอย่างหนาแน่น มีระยะเวลาดำเนินงาน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๔ ผลการดำเนินงานปี ๒๕๕๘ สามารถสร้างช่างเกษตรท้องถิ่น และผู้ประกอบการธุรกิจการให้บริการเครื่องจักรกลการเกษตรได้ทั้งสิ้น ๓,๔๕๖ ราย สูงกว่าเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ ๑๐๖ และเกษตรกรในหลักสูตรช่างเกษตรท้องถิ่นร้อยละ ๕๘ ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์แล้ว สามารถลดรายจ่ายค่าซ่อมบำรุงรักษาได้ ตั้งแต่ ๓๐๐-๗๙๙ บาทต่อเครื่อง โดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมาก ทั้งในด้านการอบรมความรู้และการฝึกปฏิบัติ เนื่องจากเห็นว่าสามารถนำความรู้มาใช้ได้จริง และยังเสนอว่าควรเพิ่มระยะเวลาในการอบรมและเนื้อหาหลักสูตรเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อใช้ต่อยอดในการซ่อมแซมเครื่องจักรกลฯ

๒) โครงการส่งเสริมการให้บริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุนสมาชิก

๒.๑) วัตถุประสงค์

๒.๑.๑) เพื่อลดต้นทุนการผลิตและแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่ให้เกษตรกรที่ปลูกข้าวและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

๒.๑.๒) สนับสนุนเครื่องจักรกลทางการเกษตรให้สหกรณ์การเกษตรเพื่อให้บริการและอำนวยความสะดวกเครื่องจักรกลทางการเกษตรแก่สมาชิกเกษตรกรผู้ปลูกข้าวและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใช้ร่วมกันช่วงฤดูกาลเพาะปลูกและเก็บเกี่ยว

๒.๑.๓) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถาบันเกษตรกรในการจัดการ และอำนวยความสะดวกเครื่องจักรกลทางการเกษตร

๒.๒) เป้าหมายโครงการ

๒.๒.๑) สหกรณ์ผู้ปลูกข้าว มีเป้าหมายจำนวน ๑๐ แห่ง พื้นที่เป้าหมาย ๗๒,๐๐๐ ไร่ โดยจะสามารถลดต้นทุนค่าเก็บเกี่ยวข้าวได้ไร่ละ ๒๙๕ บาท (ลดจาก ๕๐๐ บาทต่อไร่ เหลือ ๒๐๕ บาทต่อไร่) ซึ่งผลการดำเนินงานสรุปได้ คือ สหกรณ์ที่ให้บริการรถเกี่ยวขนาดข้าวแก่สมาชิกแล้ว ๒ แห่ง คิดค่าบริการเกี่ยวขนาด ๓๐๐-๔๐๐ บาทต่อไร่ ขณะที่มีสหกรณ์ที่ยังไม่ได้ให้บริการอีก ๘ แห่ง เนื่องจากยังไม่ได้รับเครื่องจักรกลการเกษตร โดยกำหนดอัตราค่าบริการเกี่ยวขนาดข้าวในฤดูกาลต่อไปไว้ ๓๕๐-๕๐๐ บาทต่อไร่ ต่ำกว่าอัตราค่าบริการของผู้ประกอบการทั่วไปไร่ละ ๕๐-๑๐๐ บาท

๒.๒.๒) สหกรณ์ผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีเป้าหมายจำนวน ๕ แห่ง พื้นที่เป้าหมาย ๒๑๖,๐๐๐ ไร่ สามารถลดต้นทุนสีข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ไร่ละ ๒๐๐ บาท (ลดจาก ๓๐๐ บาทต่อไร่ เหลือ ๑๐๐ บาทต่อไร่) ซึ่งผลการดำเนินงานสรุปได้ คือ สหกรณ์ที่ให้บริการสีข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แก่สมาชิกแล้ว ๑ แห่ง โดยไม่คิดค่าบริการ เนื่องจากได้รับประโยชน์จากเปลือกและซังข้าวโพด ซึ่งสหกรณ์นำไปเป็นเชื้อเพลิงในโรงอบของสหกรณ์ หรือสหกรณ์เอาไปจำหน่ายได้ในราคา ๑๐๐-๒๐๐ บาทต่อตัน ขณะที่ค่าบริการของผู้ประกอบการทั่วไปส่วนใหญ่อยู่ที่อัตรา ๒๐๐ บาทต่อตัน มีสหกรณ์ที่ได้รับเครื่องจักรทางการเกษตร แต่ยังไม่ให้บริการ ๔ แห่ง จะให้บริการในฤดูกาลต่อไป ซึ่งได้กำหนดอัตราค่าบริการสีข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไว้เบื้องต้น ๘๐-๑๕๐ บาทต่อตัน แต่บางแห่งจะไม่เก็บค่าบริการ เนื่องจากได้รับผลพลอยได้จากเปลือกและซังข้าวโพด นำไปผลิตปุ๋ย และเชื้อเพลิงชีวมวลอัดแท่งเพื่อจำหน่าย

๓) การถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรดำเนินการปลูกพืชตามนโยบาย เช่น การปลูกพืชไร่น้ำน้อยเพื่อทดแทนนาปรัง การใช้เครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่

๕.๒ กระทรวงการคลัง มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ด้านเครื่องจักรกลการเกษตรและเทคโนโลยีในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดมาตรการลดเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับเครื่องจักรกลการเกษตร เพื่อลดต้นทุนและลดภาระแก่เกษตรกร ทำให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงเครื่องจักรกลได้ง่ายขึ้น ซึ่งกระทรวงการคลังเห็นว่า การบริหารจัดการปัจจัยการผลิตแบบบูรณาการเชิงนโยบายด้านเครื่องจักรกลการเกษตรและเทคโนโลยีเพื่อทดแทนแรงงานภาคการเกษตรที่มีน้อยลงเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม การขอยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มแก่เครื่องจักรกลการเกษตรอาจไม่เหมาะสมด้วยเหตุผล ดังนี้

๑) หลักการของการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นการคิดภาระภาษีจากมูลค่าส่วนเพิ่มของทุกขั้นตอนการผลิตสินค้าและบริการในแต่ละช่วง ซึ่งภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องชำระจึงคำนวณได้จากผลต่างระหว่าง “ภาษีขาย” ที่ผู้ประกอบการเรียกเก็บจากผู้ซื้อกับ “ภาษีซื้อ” ที่ผู้ประกอบการจ่ายเพื่อซื้อวัตถุดิบ ดังนั้นในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มหากผู้ประกอบการชำระภาษีซื้อไว้มากกว่าภาษีขาย ผู้ประกอบการก็จะได้รับคืนภาษีที่ชำระไว้เกิน

๒) การขอยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านเครื่องจักรกลการเกษตรและเทคโนโลยีจะทำให้ผู้ผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรไม่สามารถขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มที่เป็นภาษีซื้อได้ ซึ่งจะทำให้ราคาขายปลีกเครื่องจักรกลการเกษตรมีภาระภาษีมูลค่าเพิ่มแฝงอยู่

๖. ด้านอื่น ๆ

๖.๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ ดังนี้

๖.๑.๑ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) การดำเนินงานแบบบูรณาการอย่างแท้จริง จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและเกษตรกร ในขณะเดียวกันยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐด้วย

๒) ควรมีกรอบแผนงานเชิงบูรณาการทั้งในแผนงานประจำปี และในสถานการณ์ฉุกเฉินในแต่ละพื้นที่ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม ศัตรูพืชระบาด

๖.๑.๒ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) สร้างระบบประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างแท้จริง

๒) ควรให้มีการพัฒนาคน และทีมงานเพื่อรองรับการทำงานในระบบบูรณาการด้านภายนอกองค์กร ด้านงาน รวมถึงภาคเอกชน ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามเป้าหมายของงาน

๖.๒ กระทรวงคมนาคม มีผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ ดังนี้

ด้านคมนาคมขนส่งเพื่อส่งเสริมการเกษตรแบบบูรณาการ ตามแผนพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของไทย พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๘ กำหนดให้มีแผนงานเพิ่มขีดความสามารถทางหลวงเพื่อเชื่อมโยงการผลิตที่สำคัญของประเทศและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและมีการกำหนดโครงการก่อสร้างทางหลวงชนบทเพื่อสนับสนุนการเกษตร ประกอบด้วย

๑) ยกระดับถนนลูกรังเป็นถนนลาดยาง ระยะทาง ๗๕๐ กิโลเมตร วงเงิน ๔,๕๐๐ ล้านบาท

๒) ก่อสร้างถนนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒๕ รายการ วงเงินรวม ๔๔๑.๗๑ ล้านบาท

๓) ก่อสร้างสะพานในภูมิภาค ระยะที่ ๑ วงเงินรวม ๑,๗๖๙.๙๐ ล้านบาท

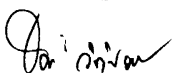
๖.๓ กระทรวงมหาดไทย มีผลการพิจารณา/ผลการดำเนินการ ดังนี้

๖.๓.๑ การกำหนดมาตรการต่างๆ ของภาครัฐ ควรมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร ตลอดจนศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาของพื้นที่ รวมทั้งการตลาดภายในและภายนอกประเทศ

๖.๓.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับการขึ้นทะเบียนเกษตรกร ควรเป็นผู้ดำเนินการเพียงหน่วยงานเดียวแต่หน่วยงานอื่นสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลได้ โดยมีการใช้กระบวนการประชาคมในการตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขให้เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินนโยบายของภาครัฐหรือการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว ถูกต้องเป็นธรรมและตรวจสอบได้

๖.๓.๓ การส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรและพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มอำนาจในการต่อรองหรือการขอรับการสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น การเข้าถึงข้อมูลทางวิชาการ แหล่งเงินทุน ปัจจัยทางการผลิต และการเชื่อมโยงกับภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อำนาจถูกต้อง

(นางธิดารัตน์ วิทศวรรการ)

เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ

ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจเทคโนโลยีและปัจจัยการผลิต